

Servicedocument opstart praktijk- en beroepsonderwijs per 2 juni 2020

Voorwoord

Voor u ligt het servicedocument voor het opstarten van het praktijk- en beroepsonderwijs per 2 juni. Hierin geven wij tips en adviezen op welke wijze de protocollen van de VO-raad in de praktijk vorm gegeven zouden kunnen worden voor het beroeps- en praktijkonderwijs

Het document is ontwikkeld door de sectorraad Praktijkonderwijs, de Stichting Platform VMBO, en Lecso. Lecso zal echter later deze week een eigen document uitbrengen, waarbij zij tevens aansluiten bij de voor hen geldende protocollen in het VSO. Die zijn net weer iets anders dan voor het gewone VO. Hierbij wordt dit document overigens wel als basis gebruikt.

Voorts treft u in de bijlage een 'Coronacheck Praktijklessen' aan. Deze is in samenspraak met een Arbodeskundige gemaakt.

Hoewel wij ons uiterste best hebben gedaan om voor zoveel mogelijke (voorziene) omstandigheden tips en adviezen te geven, zal in de praktijk straks moeten blijken wat er nog meer nodig is. Wij gaan er daarom vanuit dat we in de loop der tijd meer aanpassingen aan het document moeten doen. We zullen dat zo overzichtelijk mogelijk trachten te doen.

Wat ons betreft zijn er in elk geval twee punten waar nog een uitspraak over moet komen van het OMT of de regering:

1. Persoonlijke beschermingsmiddelen. In onze onderwijssoorten zal in voorkomende gevallen de 1,5 meter afstand niet zonder meer gehandhaafd kunnen worden. Wij vinden dat er voor ons onderwijzend personeel op dat punt ook mogelijkheden moeten komen op het gebied van persoonlijke beschermingsmiddelen.
2. Het 8 km criterium met betrekking tot het openbaar vervoer. Niet alle leerlingen kunnen zomaar zelfstandig 8 km. overbruggen. Dat geldt natuurlijk niet alleen voor onze onderwijssoorten, maar dat is VO-breed een aandachtspunt.

Wij blijven ons voor bovengenoemde punten, samen met de VO-raad, inzetten.

Wij hopen dat het gebruik van dit document u het vertrouwen geeft om de school veilig te kunnen openen. En natuurlijk wensen we iedereen ook weer veel lesplezier. Docenten en leerlingen hebben elkaar gemist, dus het open gaan van de scholen is voor hen, hoe ingewikkeld het ook gaat worden, een belangrijk en heuglijk moment.

Met vriendelijke groet,

Nicole Teeuwen, voorzitter sectorraad Praktijkonderwijs

Jan van Nierop, voorzitter SPV

Met dank aan Wim Ludeke (voorzitter Lecso) voor het mede ontwikkelen van dit document. En aan OQ Onderwijsadvies voor de penvoering.

Informatie vooraf:

De VO-raad heeft een protocol voor het voortgezet onderwijs ontwikkeld dat gericht is op de opstart van het voortgezet onderwijs per 2 juni 2020. Dit protocol is gebaseerd op de RIVM-richtlijnen en geschreven op een situatie dat het afstandscriterium van 1,5 meter voor iedereen van toepassing is. Het protocol van de VO-raad is een voorlopig protocol en afhankelijk van besluiten van het kabinet en de richtlijnen van het RIVM. De richtlijnen in het protocol van de VO-raad zijn leidend voor het handelen van scholen.

Op basis van dit protocol is een servicedocument specifiek voor het praktijk- en beroepsonderwijs ontwikkeld. In dit servicedocument onderscheiden we de volgende thema's (per thema wordt de corresponderende paragraaf van het protocol van de VO-raad benoemd):

- De 1,5 meter samenleving in de school (bron: paragraaf 2.2, 2.10)
- Hygiëne en de school (bron: paragraaf 2.1, 2.3)
- Gezondheid en de school (bron: paragraaf 2.7, 2.8)
- Activiteiten in en rondom het schoolgebouw (bron: paragraaf 2.3, 2.4, 2.5, 2.6)
- Onderwijsinhoud en stages (bron: paragraaf 2.9, 2.11, 2.12, 2.13)

Per thema is aangegeven:

- Wat de landelijke richtlijnen zijn, gebaseerd op het zogenaamde basisdocument van de VO-raad. Dit in de vorm van een checklist voor scholen.
- Welke specifieke adviezen en tips er zijn voor scholen voor praktijk- en beroepsonderwijs.

Daarnaast is als bijlage opgenomen:

- Juridische informatie ten aanzien van praktijkexamens (blz. 13);
- Een Coronacheck praktijklessen (blz. 14).

Graag wijzen wij scholen op toepassing van het 'voorzichtigheidsprincipe'. Dit betekent dat de richtlijnen van het RIVM leidend zijn voor het handelen in de school. Er is daarbij altijd sprake van maatwerk. Scholen kunnen eigen afwegingen maken binnen de richtlijnen uitgaande van de eigen context, denk bijvoorbeeld aan de invulling van het afstandsonderwijs, afwijkende lestijden, personeelsbeleid etc. Van belang is schoolspecifieke invullingen en aanpassingen altijd onderbouwd uit te voeren, waarbij de veiligheid van leerlingen en personeel zoveel mogelijk gewaarborgd is.

Het advies is om de periode tot aan de zomervakantie vooral te gebruiken om ervaringen op te doen met onderwijs binnen de 1,5 meter samenleving om zo goed voorbereid te kunnen starten aan het nieuwe schooljaar 2020-2021.

Dit servicedocument beschouwen we niet als een kant-en-klaar document, maar als een groeidocument en is van toepassing op het schooljaar 2019-2020 ingaande per 2 juni 2020.

Wanneer aanvullende richtlijnen bekend zijn, dan nemen we deze informatie op in het servicedocument en vermelden we deze op de websites van de organisaties die aan het servicedocument gewerkt hebben.

De Sectorraad Praktijkonderwijs, Stichting Platforms vmbo (SPV), 8 mei 2020.

De 1,5 meter samenleving in de school

Richtlijnen	Onze school voorziet hierin:
De school gaat uit van 1,5 meter afstand houden tot elkaar: <ul style="list-style-type: none"> - Tussen collega's onderling - Tussen leerlingen onderling - Tussen collega's en leerlingen 	
Bij de ingang van de school staat de 1,5 meter regel op een bord/poster.	
De school gebruikt infographics voor heldere communicatie over veiligheids- en hygiënemaatregelen buiten en binnen de school.	
Zowel in de lessen als in de pauzes wordt waar mogelijk een vaste groepsindeling gehanteerd.	
Er zijn verschillende aanvangstijden en vertrektijden om spreiding leerlingen te realiseren. Dit om enerzijds drukte op het schoolplein en aanlooproutes te verlichten, en anderzijds de druk op het ov te verlichten.	
100 % van de leerlingen gaat (gespreid) naar school.	
Er staan een of meerdere personeelsleden (of leerlingen bovenbouw) bij de ingang om leerlingstroom te begeleiden en toe te zien dat de 1,5 meter afstand in acht wordt genomen.	
Zorgverlening in de school kan worden opgestart met in acht neming van de 1,5 meter afstandsnorm.	
Adviezen / tips:	
<ul style="list-style-type: none"> - Uitgaande van 1,5 meter afstand houden tot elkaar kan in de praktijk een deel van de leerlingen tegelijkertijd in de school aanwezig zijn. Nodig is dat de totale populatie leerlingen gebruik maakt van schoolbezoek. Leerlingen gaan gespreid over de dagen naar school. - Wanneer er sprake is van gedragsproblemen of agressief gedrag bij leerlingen is schoolbeleid leidend met in achtneming van RIVM-normen. - Bij voorkeur geen lokaalwisselingen tijdens de dag (ochtend en middag schoolbezoek) i.v.m. voorkomen meerdere ontmoetingen. Hele dagen onderwijs hebben de voorkeur. - Richtlijn is om waar mogelijk uit te gaan van vaste groepen die niet onderling verdeeld gaan worden. Stel vast welke vaste groepen er zijn, meest logische is om uit te gaan van de mentorgroepen, praktijkgroepen of beroepsgerichte profielen bovenbouw. - Bepaal vervolgens welke vakken tot de kern van het onderwijsaanbod behoren. - Bepaal welke inhoud per vak essentieel is voor het onderwijsaanbod. - Bepaal vervolgens welke groepen op welke dagen op school zijn zodat de 1,5 meter maatregel gewaarborgd kan worden. - Stel nu een passend rooster vast rekening houdend met: <ul style="list-style-type: none"> - inhoud van de vakken - groepen die bijeen moeten blijven - gescheiden pauzes - mogelijke gespreide aanvangs- en eindtijden - toedeling docenten aan groepen voor de onderscheiden vakken. Wellicht dat kerngroepen van theorie- en praktijkdocenten rondom lesgroepen een werkbaar model vormen. - Stel een draaiboek op met concrete uitwerkingen en afspraken binnen de school. 	

Hygiëne en de school

Richtlijnen	Onze school voorziet hierin:
<p>DE RIVM-richtlijnen zijn bekend bij collega's en leerlingen. Concreet betekent dit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Volwassenen en leerlingen houden anderhalve meter afstand van elkaar. Dit geldt ook voor volwassenen onderling en voor leerlingen onderling. - we wassen onze handen meerdere keren per dagen goed ten minste 20 seconden. Wanneer i.i.g.: bij binnenkomst lokaal, voor de pauze, na de pauze en na toiletbezoek. - we schudden geen handen - we hoesten/niezen in onze elleboog - we zitten niet aan ons gezicht 	
<p>Een personeelslid/leerling met de volgende (luchtweg)klachten blijft thuis bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neusverkoudheid. • Hoesten. • Moeilijk ademen/benauwdheid. 	
<p>Een personeelslid/leerling met koorts boven 38 °C blijft thuis.</p>	
<p>Een personeelslid/leerling moet tenminste 7 dagen thuisblijven en uitzielen, en mag pas weer naar school als hij/zij na deze 7 dagen ook 24 uur geen klachten meer heeft</p>	
<p>Als iemand in het huishouden van het personeelslid koorts boven 38°C en/of benauwdheidsklachten heeft, blijft het personeelslid ook thuis.</p>	
<p>Als iedereen binnen het huishouden 24 uur geen klachten heeft, mag het personeelslid/leerling weer naar school.</p>	
<p>Als iemand in het huishouden van het personeelslid getest is voor COVID-19 en een positieve uitslag heeft, moet het personeelslid wachten tot die persoon 24 uur klachtenvrij is en dan 14 extra dagen thuisblijven.</p>	
<p>Personeelsleden met klachten nemen contact op met de arbo-arts.</p>	
<p>De RIVM-richtlijnen schrijven ook hygiënemaatregelen voor. Dit betekent dat de school, afhankelijk van de lokale context, een keuze maakt tussen het gebruik van water/zeep en/of desinfecterende handgel bij de ingangen en in de klaslokalen. Daarnaast dienen er papieren handdoekjes beschikbaar te zijn.</p>	
<p>In elk lokaal liggen bij de ingang papieren zakdoeken, desinfecterende gel en oppervlaktesprays (bestaande uit water en zeep/allesreiniger; geen desinfectiemiddel).</p>	
<p>Bij binnenkomst in het lokaal wassen leerlingen en docenten hun handen met de desinfecterende gel of spray. Dit vereist heldere instructies.</p>	
<p>Leerlingen en docenten nemen na binnenkomst hun eigen tafels af met oppervlaktesprays (bestaande uit water en zeep/allesreiniger (geen desinfectiemiddel)), en herhalen dit bij het verlaten van het lokaal. Dit geldt ook voor werkplekken en gereedschappen in praktijklokalen.</p>	
<p>Leermiddelen dienen bij gebruik door meerdere leerlingen of leerkrachten met regelmaat schoon gemaakt te worden met water en zeep. Dit vereist heldere instructies.</p>	
<p>In ieder lokaal zijn prullenbakken aanwezig. Deze worden nadat er een wisseling van leerlingen heeft plaatsgevonden geleegd. Dit gebeurt minimaal één keer per dag.</p>	

De deuren van de leslokalen blijven geopend. Hierdoor wordt het gebruik van de deurklinken of handgrepen zoveel mogelijk beperkt.	
Lucht de lokalen tussen de lessen door, door de ramen open te zetten.	
Zorg ervoor dat er zo weinig mogelijk spullen uitgedeeld hoeven te worden.	
Zorg ervoor dat personeel zo weinig mogelijk rondloopt tijdens een les.	
Schoolbesturen voldoen aan hun Arbowetverplichtingen als zij hun werknemers voorlichten over de maatregelen die zij tegen de besmettingsrisico's hebben getroffen en hen instrueren over de wijze waarop zij de RIVM-richtlijnen moeten naleven. Besturen dienen toe te zien op het naleven van de instructies. Werkgevers voeren hierover overleg met de PMR.	
Adviezen / tips:	
<ul style="list-style-type: none"> - Bespreek met de leerlingen, ouders en de collega's de RIVM-richtlijnen en hoe hier in de praktijk eenduidig invulling aan gegeven gaat worden. - Stel als school gedragsregels op over hoe om te gaan met social distancing binnen de school. Hiervoor kunnen door de school gedragsregels gemaakt worden die gelden binnen de school zodat de veiligheid van leerlingen en docenten zoveel mogelijk kan worden gewaarborgd. Bestaande huisregels van de school kunnen daarbij worden aangevuld met richtlijnen die door het RIVM zijn opgesteld. Maak deze visueel zichtbaar voor personeel, ouders/verzorgers en leerlingen. - Vanuit de VO-raad worden infographics beschikbaar gesteld die buiten en binnen scholen opgehangen dienen te worden (deze nemen we op in de InfoFlits en websites wanneer beschikbaar). - Maak de school dagelijks intensief schoon. De nadruk ligt daarbij op contactpunten en de toiletbediening. - Benoem een of meerdere personeelsleden die verantwoordelijk worden gesteld voor de uitvoering van de veiligheids- en hygiënemaatregelen. - Voorzie de prullenbakken van een deksel en leeg deze dagelijks. 	

Gezondheid en de school

Richtlijnen	Onze school voorziet hierin:
Conform richtlijn RIVM: wanneer een leerling gedurende de dag klachten ontwikkelt (koorts, neusverkoudheid, hoesten en/of moeilijk ademen/benauwdheid) gaat de leerling naar huis. Ouders/verzorgers worden hierover geïnformeerd. Ook eventuele broers of zussen worden bij koorts en/of benauwdheidsklachten hierover geïnformeerd en naar huis gestuurd.	
Gebruik geen temperatuurmeting als indicator. Zonder uitzondering moet een leerling of personeelslid met klachten naar huis. Een temperatuurmeting bij twijfel kan juist onduidelijkheid geven.	
Conform richtlijn RIVM: wanneer een personeelslid gedurende de dag klachten ontwikkelt (koorts, neusverkoudheid, hoesten en/of moeilijk ademen/benauwdheid) gaat het personeelslid naar huis.	
Leerlingen die behoren tot een risicogroep kunnen worden vrijgesteld van fysiek onderwijs. Dit is de beslissing van ouder(s)/verzorger(s) in overleg met de school.	
Leerlingen van wie gezinsleden tot de risicogroep behoren kunnen worden vrijgesteld van fysiek onderwijs. Dit is de beslissing van ouder(s)/verzorger(s) in overleg met de school.	
Bij een ongewoon aantal leerlingen met klachten neemt de school contact op met de GGD.	
Testen voor medewerkers in het onderwijs zijn laagdrempelig beschikbaar. Een medewerker met ten minste 24 uur symptomen van hoesten en/of neusverkouden en/of koorts kan getest worden. De regie voor het testen ligt bij de GGD Gemeentelijke Gezondheidsdienst in de regio (zie https://ggdghor.nl/thema/testen-covid-19). De medewerker neemt contact op met de bedrijfsarts die de aanmelding voor de test regelt bij de GGD.	
Leerlingen met klachten worden zo mogelijk getest door de GGD met toestemming van ouder(s)/verzorger(s), conform het landelijk testbeleid.	
Onderwijspersoneel dat gezond is, is in principe beschikbaar voor het verzorgen van het onderwijs op de school.	
Een personeelslid dat niet tot de risicogroep behoort (en dus in principe op locatie werkt) maar zich wel ernstig zorgen maakt, gaat hierover in gesprek met zijn werkgever. In dat gesprek wordt beoordeeld of en hoe tot afspraken gekomen kan worden over de precieze invulling van de werkzaamheden. Medische informatie van de werknemer hoeft niet gedeeld te worden met de werkgever of collega's. De bedrijfsarts kan hierbij worden betrokken.	
Onderwijspersoneel dat behoort tot <u>medische risicogroepen</u> krijgen het advies om niet deel te nemen aan het onderwijsproces op locatie (dit is de keuze van de medewerker in overleg met de werkgever). Over de invulling van het werken op afstand voert de werknemer overleg met de werkgever.	
Onderwijspersoneel met gezinsleden/huisgenoten die behoren tot <u>medische risicogroepen</u> krijgen het advies om niet deel te nemen aan het onderwijsproces op locatie (dit is de keuze van de medewerker in overleg met	

de werkgever). Over de invulling van het werken op afstand voert de werknemer overleg met de werkgever.	
Adviezen / tips:	
<ul style="list-style-type: none">- Ga in gesprek met de collega's en deel het algemeen beleid.- Indien sprake is van een individuele kwestie, bespreek dit persoonlijk met betreffende collega.- Maak – waar nodig – gebruik van de bedrijfsarts of collega arbodienst wanneer individuele situaties daar om vragen.	

Activiteiten in en rondom het schoolgebouw

Richtlijnen	Onze school voorziet hierin:
Enkel de reguliere onderwijsactiviteiten onder begeleiding van onderwijspersoneel en onderwijsondersteunend personeel vinden doorgang, en alle andere activiteiten die onder de verantwoordelijkheid van de school vallen, komen te vervallen (bv excursies, studiereizen).	
De werkplekken staan op 1,5 meter afstand van elkaar.	
Scholen organiseren toezicht en begeleiding op de gang, tijdens de pauzes en de lunchmomenten. Hierbij wordt rekening gehouden met wet- en regelgeving omtrent arbeidstijden.	
Leerlingen blijven in hetzelfde lokaal gedurende verschillende lessen, de docenten wisselen. Sommige vakken vereisen een praktijklokaal waarbij de leerlingen zullen wisselen, dit kan leiden tot meer leerlingenstromen in de gangen en extra schoonmaken en handen wassen.	
Kluisjes worden niet gebruikt, de leerlingen nemen hun jas en tas mee naar het lokaal.	
Personeelskamer inrichten zodat 1,5 meter afstand gewaarborgd blijft, en docenten kunnen pauzeren/lunchen.	
De kantine blijft gesloten.	
Leerlingen lunchen in hun klaslokaal.	
Tijdelijk verbod voor leerlingen om tijdens pauzes van het schoolterrein af te gaan (bv. i.v.m. ongewenst winkelbezoek).	
Voorzie in gespreide pauzes; deze kunnen bijdragen aan het verminderen van piekdruk op de gang voor bv. toiletbezoek.	
Er zijn verschillende aanvangstijden en vertrektijden om spreiding leerlingen te realiseren. Dit om enerzijds drukte op het schoolplein en aanlooproutes te verlichten, en anderzijds de druk op het ov te verlichten.	
Leerlingen gaan bij aankomst op school direct naar binnen en wachten niet op het schoolplein.	
Leerlingen <i>binnen</i> een straal van 8 kilometer van de school wordt uitdrukkelijk verzocht om geen gebruik te maken van het OV en zoveel mogelijk op de fiets te komen dan wel zich te laten brengen en halen door een ouder/verzorger. Ouders/verzorgers mogen de school in principe niet betreden.	
Leerlingen <i>buiten</i> een straal van 8 kilometer van de school worden tevens opgeroepen om zoveel mogelijk van de fiets of het halen/brengen door een ouder/verzorger gebruik te maken. De organisatie van het vervoer voor leerlingen die verder dan 8 kilometer van school wonen én geen gebruik kunnen maken van de fiets of het halen en brengen door een ouder/verzorger wordt nader uitgewerkt. Scholen inventariseren vooruitlopend op deze uitwerking al voor welke leerlingen dit van toepassing is en op welke dagen zij naar school gaan.	
Daar waar het voor leerlingen <i>binnen</i> een straal van 8 kilometer niet mogelijk is om zonder gebruik te maken van het OV op school te komen is een	

maatwerk aanpak noodzakelijk. Hierbij is, als uiterste consequentie, het gebruik van OV - buiten de spits – niet uitgesloten.	
Van onderwijspersoneel wordt gevraagd om het OV – als dit mogelijk is – te mijden.	
Oudergesprekken vinden enkel digitaal plaats.	
Er is geen fysiek contact tussen onderwijspersoneel en ouder(s)/verzorger(s). Ouder(s)/verzorger(s) zijn niet aanwezig in het schoolgebouw en op het plein.	
Vergaderingen en overleggen vinden zoveel mogelijk digitaal plaats.	
Adviezen / tips:	
<ul style="list-style-type: none"> - Breng looppaden aan binnen de school om 1,5 meter afstand zoveel mogelijk te kunnen reguleren binnen het schoolgebouw. - Geef vaste looproutes aan in het gebouw. Indien mogelijk door een ingang naar binnen, en door een andere uitgang naar buiten. - Breng vaste looproutes aan naar fietsenkelders/stallingen. Mogelijk vakken aangeven waarin fietsers plaatsnemen zodat ze gefaseerd en op afstand van elkaar hun fiets kunnen stallen en weer ophalen. - Voorzie praktijklokalen van looproutes en afstandsstrepen, zoals in winkels. - Waar de ruimte in het gebouw problemen oplevert rondom de 1,5 meter norm, zoek naar passende maatregelen: wisselende lestijden, afspraken rondom verplaatsingen in het gebouw, gescheiden pauzes et cetera. - Om optimaal gebruik te maken van de beschikbare ruimte verdient het aanbeveling om werkplekken dicht bij de muur te plaatsen. 	

Onderwijsinhoud en stages*

Richtlijnen	Onze school voorziet hierin:
Leerlingen zijn, gezien de richtlijnen van het RIVM, niet alle dagen op school. De school beziet, in overleg met de medezeggenschapsraad, of en op welke wijze er ook op dagen dat leerlingen niet op school zijn zinvol invulling wordt gegeven aan hun lesprogramma.	
Praktische activiteiten zoveel mogelijk aanpassen, waarbij 1,5 meter afstand tussen docent en leerling blijft gewaarborgd. Indien dit niet kan, worden bepaalde onderdelen waar mogelijk op een andere manier georganiseerd, en/of online aangeboden.	
Voor de praktijklessen geldt dat een aantal vakken niet gegeven kan worden op het moment dat er 1,5 meter afstand tussen leerlingen onderling, en tussen leerling en volwassene geldt.	
Stages van leerlingen kunnen enkel doorgang vinden als: <ul style="list-style-type: none"> - De richtlijnen van het RIVM en van de sector waarin de stagiair werkzaam is worden nageleefd door de stageorganisatie - De stageorganisatie in kwestie momenteel werkt en: - De stagiair zonder gebruik te maken van het openbaar vervoer op locatie kan komen. 	
Adviezen / tips:	
<ul style="list-style-type: none"> - Zie hier ook het stappenplan beschreven bij 'de 1,5 meter samenleving in de school'. - Bekijk welke praktijkvakken gegeven kunnen worden binnen de 1,5 meter maatregel en stem daar het organisatiemodel en het rooster op af. - Bespreek binnen de school welke vakken niet meer gegeven kunnen worden als er geen 1,5 meter afstand mogelijk is, dan wel zo georganiseerd dat aan de afstandsnorm voldaan wordt. - Werkplekken worden, door een daartoe aangestelde verantwoordelijke, aan leerlingen toegewezen. - Organiseer activiteiten waarbij niet kan worden uitgegaan van 1,5 meter afstand a) zoveel mogelijk digitaal, b) bied het vak meerdere malen aan binnen het rooster, c) verspreid over het gebouw en/of d) zoek alternatieve opdrachten binnen of buiten het schoolgebouw. - Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals veiligheidsbrillen, laskappen, schorten, vakkleding, handschoenen et cetera) worden door slechts één persoon gebruikt. Voor een volgende gebruiker moeten de beschermingsmiddelen eerst gereinigd en gedesinfecteerd worden. - Bij bereiding van voedingsproducten dragen docenten en leerlingen mondkapjes. Voor en tijdens de lessen worden handen gewassen en gedesinfecteerd. - Per werkplek in een praktijkruimte (bijv. bordes bij elektrotechniek) is slechts één leerling toegestaan. - Bij gevaarlijke machines (bijv. draai- en freesbanken) controleert de docent eerst de instellingen voordat de leerling de opdracht verder mag uitvoeren. - Bij elektrische schakelingen wordt de schakeling eerst door de docent gecontroleerd, voordat de schakeling van spanning wordt voorzien. - Bedieningsknoppen en panelen van machines en apparaten worden na de les gedesinfecteerd. 	

- Voor zover mogelijk worden bedieningspanelen en toetsenborden voorzien van hernieuwbare folie.
- Stem met de aanbieder van branchegerichte cursussen af hoe de examinering plaats kan blijven vinden met inachtneming van de RIVM-maatregelen.
- Als vanuit het schoolbeleid stages worden aangeboden is het advies de richtlijnen van het RIVM centraal te stellen, vanuit school en vanuit het stagebedrijf.
- Advies is om leerlingen en ouders/verzorgers in te laten stemmen met het volgen van een stage.
- Leg het schoolbeleid ten aanzien van stages – dus eigen keuzes binnen de RIVM-richtlijnen – vast.
- Vraag indien nodig een verlenging van de verblijfsduur aan voor Pro-leerlingen bij wie de doelstellingen voor een succesvolle uitstroom nog niet behaald zijn vanwege de Corona maatregelen.
- Overweeg of het mogelijk is om het laatste jaar van het VO en het eerste jaar van het MBO in elkaar te schuiven, de wet doorlopende leerroutes biedt hiertoe mogelijkheden.

*

De samenstellers van dit servicedocument hebben juridisch advies ingewonnen bij VOS/ABB ten aanzien van praktijkexamens. De jurist gaf hierbij het volgende advies:

Praktijkexamens:

- Bij het afnemen van de praktijkexamens staat de gezondheid voorop. Scholen zijn vrij in de vorm van het praktijkexamen. Er kunnen bijvoorbeeld mondelinge examens telefonisch worden afgenomen. Als fysieke aanwezigheid nodig is, dan moeten de richtlijnen van het RIVM worden nageleefd. Zo moet iedereen met gezondheidsklachten thuisblijven.
- De school is verantwoordelijk voor een veilige schoolomgeving. Dit betekent dat de risico's op besmetting in kaart moeten worden gebracht en vervolgens passende maatregelen genomen moeten worden om de kans op besmetting te minimaliseren.
- Omdat de praktijkexamens in sommige gevallen afgenomen moeten worden, kan niet worden voorkomen dat bepaalde leerlingen toch naar school moeten komen. Zolang scholen de maatregelen van het RIVM naleven is er weinig risico op aansprakelijkheid indien de leerlingen toch besmet raken.
- Voor een eventuele aansprakelijkheid zal de leerling een causaal verband moeten aantonen tussen de besmetting en het nalaten of onzorgvuldig handelen van de school. Dat zal in dit geval moeilijk aan te tonen zijn aangezien de leerling ook via een andere manier besmet kan zijn geraakt.
- Bovendien kan de school niet aansprakelijk zijn als zij aan de zorgplicht heeft voldaan. Zolang scholen zich aan de richtlijnen van de overheid en RIVM houden zal in de meeste gevallen dus ook aan de zorgplicht zijn voldaan.

CoronaCheck Praktijklessen

Dit is een checklist die de school kan gebruiken voor de beoordeling en invulling van de maatregelen in de praktijklessen en praktijklokalen vanaf de heropening van de scholen in het VO (waarschijnlijk per 2 juni 2020). Dit als aanvulling op de RIVM-richtlijnen en het opgestelde VO-Protocol.

De checklist kan worden gezien als een dynamische checklist die kan worden aangepast wanneer richtlijnen en/of inzichten worden aangepast.

De opzet is zodanig dat met JA (go) of NEE (no-go) geantwoord moet worden. Bij een NEE kan worden gezocht naar passende maatregelen. Op deze manier wordt voorkomen dat er een 'grijs' gebied ontstaat.

De invulling kan per praktijkvak of lokaal worden ingevuld.

A	Voorbereiding		
A1	Maak een plattegrond van het leslokaal. <i>Dit kan helpen bij het overzicht en het uitwerken van maatregelen</i>		
A2	Stel een overzicht op (eventueel met foto's) van alle werkzaamheden en handelingen in het praktijklokaal of locatie <i>Hiermee wordt inzichtelijk welke specifiek werkplekken/ handelingen/ werkzaamheden kritisch zijn.</i>		
A3	Ga na bij welke werkplekken/handelingen/werkzaamheden de afgelopen jaren (bijna) ongevallen hebben plaatsgevonden <i>Denk hierbij aan snijden, knellen, vallen, pletten, schaven, branden, enz. Die kunnen namelijk extra risicovolle situaties opleveren waarbij ingrijpen noodzakelijk is en de 1,5 meter niet kan worden geborgd</i>		
A4	Ga na bij welke werkplekken/ handelingen/ werkzaamheden uitleg/toezicht dichtbij (minder dan 1,5 meter) noodzakelijk is. <i>Denk hierbij b.v. aan het werken met een cirkelzaagmachine, gasfornuis, snijden in de keuken, lassen.</i>		

B	1,5 meter afstand houden		
B1	Is het lokaal of de locatie momenteel geschikt voor praktijklessen op 1,5 meter?	☐ JA	☐ NEE
	<p><i>Toelichting</i></p> <p>Houd rekening met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1,5 meter tussen leerlingen • 1,5 meter tussen leerling en docent • 1,5 meter langs werkplekken bij looproutes • Geen belemmeringen vluchtwegen 		
	Indien NEE:		
	Zijn er aanpassingen mogelijk om de 1,5 meter wel na te leven?	☐ JA	☐ NEE
	<p><i>Toelichting</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Verminderen van het aantal leerlingen • Minder werkplekken • Minder apparaten / meubilair 	ACTIE	
	Indien NEE:		
	Deze situaties(s) zijn niet -acceptabel		
B2	Is de 1,5 meter overal in het lokaal/locatie duidelijk aangegeven?	☐ JA	☐ NEE
	<p><i>Toelichting</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Belijningen op de grond voor afstand en looproutes • Afscherming van werkplekken en looproutes • Borden & posters bij entree 		
	Indien NEE:		
	Geef de 1,5 meter in het lokaal of locatie aan		
B3	Is 1,5 meter bij de toegang van het lokaal en op de gang aan te houden?	☐ JA	☐ NEE
	<p><i>Toelichting</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 1,5 meter afstand tussen leerlingen 		
	Indien NEE:		
	Zijn er aanpassingen mogelijk om de 1,5 meter op de gang na te leven na te leven?	☐ JA	☐ NEE
	<p><i>Toelichting</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 1,5 meter afstand tussen leerlingen • Minder leerlingen op de gang • Eenrichtingsverkeer in gang • Aanpassen van lesroosters naast elkaar liggende lokalen 	ACTIE	
	Indien NEE:		
	Deze situaties(s) zijn niet -acceptabel		

C	Hygiëne in het praktijklokaal		
C1	Worden (werk)tafels, machines, apparaten, toetsenborden, bedieningspanelen, (trap)leuningen en toegangsdeuren van het lokaal voor de lessen schoongemaakt?	☐ JA	☐ NEE
	<i>Denk hierbij ook aan deurklinken en handvatten. Door wie wordt dit gecheckt en gedaan?</i>		ACTIE
C2	Is er desinfecteermiddel en oppervlaktespray in het lokaal aanwezig?	☐ JA	☐ NEE
			ACTIE
C3	Is er desinfecteermiddel en oppervlaktespray op de werkplek aanwezig?	☐ JA	☐ NEE
			ACTIE
C4	Heeft iedere leerling in het praktijklokaal een eigen vaste werkplek die aan de leerling wordt toegewezen door de docent?	☐ JA	☐ NEE
			ACTIE
C5	Worden apparaten/gereedschappen/Persoonlijke BeschermingsMiddelen (PBM) na IEDER gebruik gedesinfecteerd?	☐ JA	☐ NEE
	<i>Let op: De eigen werkplek kan na afloop van de les worden schoongemaakt maar spullen die gezamenlijk worden gebruikt moeten na IEDER gebruik worden gereinigd. Geef dit aan met bordjes en plaats voldoende schoonmaak en desinfectiemateriaal ter plekke.</i>		ACTIE

D	Veiligheid		
D1	Zijn alle machines/ gereedschappen aantoonbaar gekeurd en goed onderhouden?	☐ JA	☐ NEE
	<p><i>Machineveiligheid is belangrijk omdat ingrijpen bij gevaarlijke of onveilige situaties ten gevolge van ondeugdelijke machines/apparatuur kan worden voorkomen.</i></p> <p><i>In een register kan worden bijgehouden welke gereedschappen/ apparatuur aanwezig is en gekeurd moet worden.</i></p>		ACTIE
	Indien NEE:		
	<p>Zorg ervoor dat alle apparatuur/gereedschappen worden gekeurd/onderhouden zodat veilig werken mogelijk is. Onveilige machines/apparaten mogen niet gebruikt worden en moeten verwijderd of uitgezet worden.</p>		
D2	Zijn specifieke veiligheidsrisico's op de werkplek/lokaal die 1,5 meter kunnen belemmeren (zie info bij A3) te voorkomen?	☐ JA	☐ NEE
	<p><i>Denk aan snijden, knellen, knippen, branden, zagen enz.</i></p> <p><i>Hulpmiddel is kritisch te kijken naar het aantal (bijna)ongevallen/incidenten met leerlingen</i></p> <p><i>Of waar 1 op 1 begeleiding is (denk aan cirkelzaagmachine, gasfornuis (vuur) enz.)</i></p>		
	<p>Indien NEE: Deze situaties(s) zijn niet -acceptabel</p>		
D3	Zijn er afspraken gemaakt over hoe hulp in te schakelen van Docenten?	☐ JA	☐ NEE
	<p><i>Denk hierbij aan laswerkplekken of groen werkzaamheden waarbij omstandigheden direct zicht of contact kunnen belemmeren.</i></p>		ACTIE

	Algemene tips		
1	Stel een Hygiënecoach aan per xx aantal personeel en leerlingen in de school. In het praktijklokaal is de docent verantwoordelijk voor de naleving van de coronamaatregelen tijdens de les.		
2	Stel gezamenlijk vast wat de taken zijn van een Hygiënecoach zoals het coachen van leerlingen m.b.t. Coronamaatregelen, toezicht houden op de Coronamaatregelen, extra schoonmaken etc.		
3	Bespreek na afloop van de les de ervaringen met de leerlingen.		
4	Bespreek periodiek de ervaringen van de Coronamaatregelen met docenten, Hygiënecoach en andere betrokkenen <i>Gebruik de maanden Mei en Juni om ervaring op te doen en bij te stellen.</i>		
5	Gestart kan worden met leerlingen uit het derde jaar. <i>Deze leerlingen hebben meer ervaring in de praktijklessen (soms al hccp/vca certificaten) en met hen kunnen maatregelen kritisch worden bekeken. Met andere woorden als het bij hen niet lukt zal het voor jongere leerlingen nog moeilijker zijn om maatregelen op te volgen.</i>		
6	Bespreek de situatie per lokaal/locatie door met een onafhankelijke deskundige. <i>Naast het bespreken van de algemene maatregelen in de praktijklokalen en locaties zijn met name risicovolle situatie belangrijk om deze te bespreken en te checken.</i> U kunt hiervoor contact opnemen met: William Verhoeven 06-513 875 69 info@arboworld.nl		